

Laidiens: **11.04.2007., Nr. 59**

Ministru kabineta noteikumi Nr.215

Rīgā 2007.gada 27.martā (prot. Nr.21 5.§)

Kārtība, kādā veicama smadzeņu un bioloģiskās nāves fakta konstatēšana un miruša cilvēka nodošana apbedīšanai

Izdoti saskaņā ar likuma "Par miruša cilvēka ķermeņa aizsardzību un cilvēka audu un orgānu izmantošanu medicīnā" 7.pantu

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā veicama smadzeņu un bioloģiskās nāves fakta konstatēšana un miruša cilvēka nodošana apbedīšanai.
2. Smadzeņu nāvi - dziļu bezsamaņas stāvokli, kuru raksturo pilnīgs un neatgriezenisks visu galvas smadzeņu funkciju zudums, - konstatē, ja pacienta sirdsdarbību un gāzu apmaiņu plaušās uztur, izmantojot reanimācijas vai intensīvās terapijas pasākumus, un ja pacientam ir šādi simptomi:
 - 2.1. pilnīgs un noturīgs samaņas zudums;
 - 2.2. platas vai vidēji platas uz gaismas kairinājumu nereaģējošas acu zilītes;
 - 2.3. spontāno kustību trūkums;
 - 2.4. reakcijas zudums uz sāpju kairinājumu trijzaru nerva zonā;
 - 2.5. radzenes refleksa zudums;
 - 2.6. okulocefālā refleksa zudums;
 - 2.7. okulovestibulārā refleksa zudums;
 - 2.8. noturīgs spontānās elpošanas zudums.
3. Ja šo noteikumu 2.punktā minētie simptomi saglabājas nemainīgi vismaz 24 stundas un pacients nav saņēmis narkotiskos pretsāpju līdzekļus, trankvilizatorus, miega līdzekļus, miorelaksantus vai citas centrālās nervu sistēmas darbību kavējošas vielas, kā arī ja pacienta ķermenis nav mākslīgi atdzēsēts, ir pamats pacienta smadzeņu

nāves fakta konstatēšanai. Ja smadzeņu nāves faktu apstiprina, izmantojot daudzkanālu elektroencefalogrāfiju vai smadzeņu angiogrāfiju, vai galvas smadzeņu asinsvadu doplerogrāfiju, novērošanas laiks tiek saīsināts.

4. Ja pēdējo 24 stundu laikā lietoti šo noteikumu 3.punktā minētie medikamenti vai pacienta ķermenis ir mākslīgi atdzēsēts, pacienta novērošanu var sākt 12 stundas pēc minēto faktoru iedarbības pārtraukšanas.

5. Lēmumu par smadzeņu nāves fakta konstatēšanu pieņem anesteziologs reanimatologs un pacienta galvas smadzeņu nāves diagnostikai nepieciešamos izmeklēšanas datus norāda pacienta galvas smadzeņu nāves diagnostikas kartē (1.pielikums). Pacienta galvas smadzeņu nāves diagnostikas karti pievieno pacienta medicīniskajai dokumentācijai (slimības vēsturei), un to paraksta anesteziologs reanimatologs un neirologs vai neiroķirurgs. Ja smadzeņu nāves fakta apstiprināšanai izmanto daudzkanālu elektroencefalogrāfiju, smadzeņu angiogrāfiju vai galvas smadzeņu asinsvadu doplerogrāfiju, minēto karti paraksta arī attiecīgais ārsts speciālists.

6. Pēc pacienta smadzeņu nāves fakta konstatēšanas anesteziologs reanimatologs pārtrauc pacienta reanimāciju vai intensīvo terapiju un fiksē nāves iestāšanās laiku pacienta galvas smadzeņu nāves diagnostikas kartē un medicīniskajā dokumentācijā saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ārstniecības iestāžu medicīniskās un uzskaites dokumentācijas lietvedības kārtību.

7. Bioloģisko nāvi - organisma dzīvības funkciju neatgriezenisku zudumu, kas nav novēršams ar reanimācijas vai intensīvās terapijas metodēm, -konstatē pacienta ārstējošais ārsts. Ja pacientam nav ārstējošā ārsta, bioloģiskās nāves faktu var konstatēt jebkurš cits ārsts.

8. Ja pacientam veikti reanimācijas vai intensīvās terapijas pasākumi, pacienta ārstējošais ārsts bioloģiskās nāves laiku nosaka pacienta sirdsdarbības apstāšanās brīdī. Ārstējošais ārsts aizpilda un paraksta reanimācijas pasākumu protokolu (2.pielikums) un pievieno to pacienta medicīniskajai dokumentācijai (slimības vēsturei).

9. Ja bioloģiskā nāve ir iestājusies ārpus stacionārās ārstniecības iestādes:

9.1. bioloģiskās nāves faktu un tās cēloni nosaka un šo noteikumu 11.2.apakšpunktā minēto dokumentāciju aizpilda ģimenes ārsts, pie kura pacients bijis reģistrēts vai kura aprūpē bijis pacients, vai ārsta palīgs, kura aprūpē bijis pacients, vai dežūrārsts, vai tas ģimenes ārsts, kura darbības pamatteritorijā nāve iestājusies;

9.2. bioloģiskās nāves faktu nosaka un šo noteikumu 11.2.apakšpunktā minēto dokumentāciju aizpilda neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāde, ja bioloģiskā nāve ir iestājusies sabiedriskā vietā, un informē par to Valsts policiju.

10. Bioloģiskās nāves faktu vai tās cēloni var noteikt tiesu medicīnas eksperts vai ārsts, vai ārsta palīgs, kurš piedalās liķa apskatē saskaņā ar Kriminālprocesa likumu, ja cilvēkam ir iestājusies bioloģiskā nāve ārpus stacionārās ārstniecības iestādes.

11. Pēc bioloģiskās nāves fakta konstatēšanas pacienta ārstējošais ārsts vai ārsts, vai ārsta palīgs, kurš konstatējis bioloģiskās nāves faktu:

11.1. izvērtē, vai mirušajam nav redzamu vardarbīgas nāves pazīmju, un, ja ir profesionāli pamatotas aizdomas par vardarbīgu nāvi, ziņo Valsts policijai;

11.2. aizpilda nepieciešamo dokumentāciju par nāves faktu vai tās cēloni saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ārstniecības iestāžu medicīniskās un uzskaites dokumentācijas lietvedības kārtību.

12. Ja bioloģiskā nāve konstatēta bērnam līdz viena gada vecumam, ārstniecības persona (izņemot neatliekamās medicīniskās palīdzības ārstniecības personu) organizē viņa nogādāšanu:

12.1. valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" patologanatomiskās izmeklēšanas veikšanai, ja bioloģiskā nāve bērnam iestājusies stacionārajā ārstniecības iestādē vai pēkšņa nāve iestājusies ārpus stacionārās ārstniecības iestādes;

12.2. Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrā vai tā teritoriālajā nodaļā, ja ir profesionāli pamatotas aizdomas par vardarbīgu nāvi.

13. Stacionārā ārstniecības iestāde nodrošina transportu stacionārajā ārstniecības iestādē mirušu bērnu (nedzīvi dzimušu augļu) pārvešanai, lai veiktu kremāciju, ja bērna vecāki vai citi radnieki mirušo bērnu (nedzīvi dzimušo augli) neapglabā.

14. Stacionāro ārstniecības iestāžu patoloģijas nodaļās atļauts izdarīt patologanatomisko izmeklēšanu stacionārajās ārstniecības iestādēs mirušajiem bērniem vecumā no viena gada līdz 18 gadiem.

15. Miruša cilvēka ķermeni nogādā valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Patoloģijas centrs" morgā vai ārstniecības iestādes patoloģijas nodaļas morgā, ja ir noskaidrota personība un ja bioloģiskā nāve iestājusies:

15.1. neatliekamās medicīniskās palīdzības transportlīdzekli un mirušajam cilvēkam nav redzamas vardarbīgas nāves pazīmes;

15.2. ārpus stacionāra un nāves cēlonis ir dzīves laikā nediagnosticēta slimība vai nediagnosticēti profilaktisko pasākumu, ārstēšanas vai slimības sarežģījumi.

16. Ja ārsts vai ārsta palīgs nevar noteikt nāves cēloni un nav redzamu vardarbīgas nāves pazīmju, viņš organizē mirušā cilvēka ķermeņa nogādāšanu valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Patoloģijas centrs" vai stacionārās ārstniecības iestādes patoloģijas nodaļā.

17. Stacionārā ārstniecības iestāde uzaicina tiesu medicīnas ekspertu, ja patologs, veicot patologanatomisko izmeklēšanu, konstatē vardarbīgas nāves pazīmes. Stacionārās ārstniecības iestādes vadītājs informē par to Valsts policiju.

18. Ja mirušā cilvēka audi vai orgāni tikuši izņemti, uzglabāti vai izmantoti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par cilvēka audu un orgānu izņemšanu, uzglabāšanu un izmantošanu un mirušajam veikta tiesu medicīniskā izmeklēšana vai obligātā patologanatomiskā izmeklēšana, stacionārā ārstniecības iestāde vai Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs:

18.1. nodod mirušā cilvēka ķermeni mirušā piederīgajiem vai viņu pilnvarotām personām apbedīšanai vai kremēšanai;

18.2. triju darbdienu laikā pēc audu vai orgānu izņemšanas vai tiesu medicīniskās izmeklēšanas veikšanas, ja nav saņemti iebildumi no procesa virzītāja, informē pašvaldību, kuras teritorijā ir deklarēta mirušā cilvēka pēdējā dzīvesvieta vai mirušajam konstatēts bioloģiskās nāves fakts, vai no kuras mirušais pirms nāves nogādāts ārstniecības iestādē, ja viņam nav piederīgo.